

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ် (၅၁)

လောကဓံမုနိတိုင်းဗျာ

နှင့်

ကြိုခိုင်သည့်စိတ်ထား

အတ္ထမဟာ ဗလ္လှိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၂ ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၀ ခုနှစ်၊

ပြာသိုလဆန်း (၁၄) ရက် ရန်ကုန်တိုင်း၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊

အောင်ချမ်းသာရပ်ကွက်၊ သီရိမင်္ဂလာလမ်း၊ ကံမြင့်ကျောင်းတိုက် ဓမ္မာရုံအတွင်းဝယ်

ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် ညဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌

ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ၄၇ လမ်း၊ အမှတ် (၁၆၂/၁၆၄) နေ ကိုဝင်းဌေး၊ မစန္ဒာ၊ သား

မြတ်ဘုန်းခန့်၊ သမီး မြကြာဖြူ မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့်

ဟောကြားအပ်သော “လောကဓံမုန်တိုင်းများနှင့် ကြံ့ခိုင်သည့် စိတ်ထား”

တရားဒေသနာတော်

* * *

လောကဓံမုန်တိုင်းများနှင့် ကြံ့ခိုင်သည့် စိတ်ထား

“လောကဓံမုန်တိုင်းများနှင့် ကြံ့ခိုင်သည့် စိတ်ထား” တဲ့။

လောကမှာလူတွေ တွေ့ကြုံနေရတဲ့ လောကဓံ ဟာ မုန်တိုင်းလို ပြင်းထန်တယ်
မုန်တိုင်းလို ပြင်းထန်နေတဲ့ လောကဓံနဲ့ ကြုံတွေ့တဲ့အခါမှာ ကြံ့ခိုင်တဲ့စိတ်ထား
မရှိဘူးဆိုရင် ပြိုလဲသွားနိုင်တယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ကိုယ်တော်တိုင် ဟောထားတဲ့ လောကဓမ္မသုတ် (အကျဉ်း/
အကျယ်) ၂ သုတ်ရှိတယ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် အဋ္ဌကနိပါတ်မှာ လောကဓမ္မသုတ် လို့
မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာ။ ထို လောကဓမ္မ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို မြန်မာလို
မပြန်တော့ဘဲ၊ လောကဓမ္မ - လောကဓံ လို့ ဒီလိုခေါ်နေကြတယ်။ လူတိုင်း
လူတိုင်းဟာ လောကဓံ လောကဓံနဲ့ ပြောနေကြတယ်။ အဓိပ္ပါယ်က
ဘာကိုဆိုလိုတာတုန်းဆိုရင် “လောကဓမ္မ” ၊ “လောကမှာ ကြုံတွေ့ရတဲ့
သဘာဝတရား” လို့ ဒီလို ဆိုလိုတယ်နော်။

ဓမ္မ ဆိုတာ ဒီနေရာမှာ သဘာဝ ကို ပြောတာ။ အေး ဓမ္မ ဆိုတဲ့
စကားလုံးက ပါဠိဘာသာမှာ အနက်အဓိပ္ပါယ် အများဆုံး စကားလုံးပဲ။
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကလည်း ဒီစကားလုံးကို အသုံးပြုပြီး ဟောခဲ့တာတွေ အလွန်များတယ်။
ကြည့်လေ သရဏဂုဏ်ခန်း မှာ ဆိုရင် ဓမ္မ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဆိုပြီး ဓမ္မ ကို သုံးခဲ့တာပဲ။
ဓမ္မဝိနယ လို့ ဟောတဲ့ အထဲမှာလည်းပဲ ဓမ္မ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးခဲ့တာပဲ။ ကြည့်
လောကဓံ မှာလည်းပဲ လောကဓမ္မ လို့ ဒီလို သုံးခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဓမ္မ ဆိုတဲ့
စကားလုံးဟာ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ဆုံးနဲ့ အများဆုံး စကားလုံး ဖြစ်တယ်။
ဒီစကားလုံးကို ဘာသာပြန်ဖို့ အလွန်ခက်သည့်အတွက်ကြောင့်၊ ဒီကနေ့ ဗုဒ္ဓရဲ့
တရားတော်များကို ဘာသာပြန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဓမ္မဆိုတဲ့ စကားလုံးကို

ဘာသာမပြန်ကြတော့ဘူး။ သာမန်ပဲ “ဓမ္မ” လို့ပဲ သုံးလိုက်ကြတော့တယ်။

ဘာဖြစ်လို့ “ဓမ္မ” လို့ သုံးသလဲလို့ဆိုရင်၊ အဓိပ္ပါယ်မိအောင် မပြန်နိုင်လို့ပေါ့နော်။ ဒီစကားလုံးကိုက အဓိပ္ပါယ်တွေ မြောက်များစွာ ထွက်နေတယ်။ ထွက်နေသည့် အတွက်ကြောင့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ စကားလုံး ဆက်သွယ်တဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေနဲ့ မိအောင် ဘာသာမပြန်ဘဲ သုံးတဲ့စကားလုံး (Untranslated Word) ဖြစ်တယ်။

ဘာသာမပြန်ပေမယ့်လို့ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို လေ့လာနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ မြန်မာပြည်က ပုဂ္ဂိုလ်တွေရော၊ နိုင်ငံခြားက ပုဂ္ဂိုလ်တွေရော ဓမ္မ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သိနေကြပြီ။ ဘာသာမပြန်ကြတော့ဘူး။ ဓမ္မလို့ပဲ ဒီလိုသုံးကြတယ်။

သို့သော် ဒီစကားလုံးမှာ ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်တွေကို ဒီစကားလုံးနဲ့ တိုက်ရိုက်သုံးပြီး ရေးသားတဲ့ စာအုပ်တွေထဲမှာ စကားလုံး စာလုံးပေါင်း နှစ်မျိုး ရှိနေတယ်။ ပါဠိစစ်စစ် စာလုံးပေါင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ DHAMMA လို့ ပေါင်းတယ်။ ဓမ္မ ဆိုတဲ့ စကားလုံး၊ ဒါက ပါဠိစစ်စစ်၊ သို့သော် Sanskrit လို့ ခေါ်တဲ့၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ဒီကနေ့ ကျမ်းစာတွေမှာ အသုံးပြုတဲ့ ဘာသာစကား တစ်ခု ရှိတယ်။ အဲဒီ Sanskrit ဆိုတဲ့ ဘာသာစကားနဲ့ ဘာသာပြန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ Sanskrit စာလုံးကို အသုံးပြုပြီး DHARMA လို့ ဒီလိုစာလုံး ရေးကြတယ်။ ဘယ်လိုပဲ ရေးရေး၊ DHAMMA လို့ပဲ သုံးသုံး၊ DHARMA လို့ပဲ သုံးသုံး၊ ဒီစကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က အတူတူပဲလို့ ဒီလို မှတ်ရမယ်။

အဲဒီ တော့ ဒီနေရာမှာ ဓမ္မ ဆိုတာ သဘာဝ ကို ဆိုလိုတယ်။ သဘာဝဆိုတာ သူ့မှာ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝ ရှိတယ်လို့ ပြောတာ။ သဘာဝမှာ၊ သ - ဆိုတာ မိမိရဲ့၊ ဘာဝ - အခြေခံ မှတ်သားစရာ အချက်ကလေးတွေ၊ အင်္ဂလိပ်လို Individual Characteristic (သို့မဟုတ်) Own Nature လို့ ဆိုတာပေါ့။ ဒီနေရာမှာ လောကဓမ္မ ဆိုတာ လောကရဲ့ သဘာဝကို ပြောတာ။

လောကဓံ (၈) မျိုး

မြတ်စွာဘုရားက လောကသဘာဝကို ရှစ်မျိုးခွဲပြီး လောကဓမ္မသုတ် မှာ ဟောထားတာ။ ဒါ မြန်မာပရိသတ်တွေ လောကဓံ ရှစ်မျိုး ဆိုတာကိုတော့ လူတိုင်း သိကြတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက - “လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ” ဟောဒီလောကရဲ့ သဘာဝ တရားတွေက လောကနောက် အစဉ်မပြတ် လိုက်နေတယ်တဲ့။ တစ်ခါ အပြန်အားဖြင့် “လောကော စ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတိ” လောက,ကလည်း၊ လောက သဘာဝနောက် အမြဲ လိုက်နေတယ်လို့၊ လောကသားနဲ့ ဟောဒီ လောကရဲ့ သဘာဝတွေဟာ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်နေတယ် ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြောတာနော်။ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေတယ်။

လောကကို ပါဠိစာပေမှာ သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောက၊ ဩကာသလောက လို့ (၃)မျိုး ခွဲတယ်။ သတ္တလောက ဆိုတာ သတ္တဝါတွေ အားလုံးကို ရည်ညွှန်းပြီး ပြောတဲ့စကား။ သင်္ခါရ လောက ဆိုတာ သက်ရှိသက်မဲ့အားလုံး ခြုံပြီးခေါ်တာ။ အကြောင်းတရားတွေက ဖန်တီး ပြုလုပ်ထားလို့၊ အကြောင်းတရား တွေပေါ်မှာ မှီတည်ပြီး ဖြစ်နေတဲ့ အရာမှန်သမျှ သင်္ခါရလောက၊ ဩကာသ လောက ဆိုတာ သက်ရှိ သတ္တဝါတွေ၊ သက်မဲ့အရာတွေရဲ့ တည်ရှိရာဘုံ ဖြစ်တယ်။

သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောက၊ ဩကာသ လောက၊ ဒီလောက (၃) မျိုးထဲမှာ အခု လောကဓမ္မသုတ်မှာ သုံးထားတဲ့ လောက,က သတ္တလောက - သက်ရှိသတ္တဝါတွေကို ရည်ညွှန်းပြီး ပြောတယ်လို့ ဒီလိုမှတ်ရမယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါတွေ ကြုံတွေ့နေရတဲ့ အတွေ့အကြုံ ရှစ်မျိုးရှိတယ်။ အဲဒီ ရှစ်မျိုးက ဘာတုန်းဆိုရင် -

၁။ “လာဘော” ကိုယ်လိုချင်တာ ရတယ်။

၂။ “အလာဘော” ကိုယ်လိုချင်တာ မရဘူး။

၃။ “ယသော” အခြံအရံရှိတယ် (သို့) ကျော်စော ထင်ရှားတယ်။

၄။ “အယသော” အခြံအရံကင်းမဲ့တယ်၊ မကျော်စောဘူး။

၅။ “နိန္ဒာ” ကဲ့ရဲ့မှုကို ခံရတယ်။

၆။ “ပသံသာ” ချီးမွမ်းမိရတယ်။

၇။ “သုခ” ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာတယ်၊ အဆင်ပြေတယ်။

၈။ “ဒုက္ခ” ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး မချမ်းသာဘူး၊ ဆင်းရဲတယ်၊

အဆင်မပြေဘူး။

ဟော အားလုံး ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါကျတော့ လောကဓံရှစ်မျိုး တဲ့။

လောကမှာ သတ္တဝါတွေ ကြုံတွေ့နေရတဲ့ လူသားတွေ ကြုံတွေ့နေရတဲ့ သဘာဝရှစ်မျိုး ရှိတယ်လို့ ဒီလိုပြောတာနော်။

အဲဒီ သဘာဝရှစ်မျိုးသည် သတ္တလောကနဲ့ အမြဲတမ်း

ဆက်သွယ်နေတယ်။ သတ္တလောက,ကလည်း အဲဒီ ရှစ်မျိုးနဲ့ အမြဲတမ်း ဆက်သွယ်မှု ရှိနေတယ်တဲ့။ အဲဒီ လို အမြဲတမ်း ဆက်သွယ်မှု ရှိနေတဲ့၊ မတည်ငြိမ်တဲ့ အနေအထားနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ စိတ်ဓာတ် တည်ငြိမ်မှုရှိအောင် ကြိုးစားဖို့က အလုပ်ပဲနော်။

လောကထဲမှာ နေထိုင်တာဖြစ်တော့ လောကဓံ ရှစ်မျိုးက တစ်မျိုးမျိုးနဲ့

လူတွေ ကြုံတွေ့မှာပဲ။ မကြုံတွေ့တဲ့လူ မရှိဘူး။ မြတ်စွာဘုရား

ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးလည်း လောကဓံနဲ့ ကြုံရတာ ပဲ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊

အရှင်မဟာ မောဂ္ဂလာန် စတဲ့ ရဟန္တာတွေလည်း လောကဓံနဲ့ ကြုံတွေ့ရတာ ပဲ။

မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ မည်သည့်သတ္တဝါဖြစ်စေ၊ လောကထဲမှာနေရင် လောကရဲ့

သဘာဝနဲ့ ဆက်စပ်နေမှာပဲလို့ ပြောတာနော်။

အဲဒီ လို့ ဆက်စပ်နေတဲ့အခါမှာ မဆက်စပ်ရအောင် လုပ်လို့မရဘူး။

ရပျဲမလား။ အေး လောကရဲ့ သဘာဝတွေကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်လို့ မရဘူး။

ကိုယ်လုပ်နိုင်တာ ဘာတုန်းဆိုရင် ကြံ့ခိုင်တဲ့ စိတ်ထားရှိအောင် လုပ်ဖို့ပဲ။ ဒါ

ကိုယ်လုပ်လို့ ရတာ ပဲ။ အဲဒီ တော့ ကိုယ်လုပ်လို့ ရတာ ကို လုပ်ရမယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

လူတိုင်းလူတိုင်းတော့ ပြောနေကြတာပဲ။ လောကဓံ၊ လောကဓံ နဲ့ ပြောနေကြတာ။

ထိုလောကဓံနဲ့ ကြုံတွေ့နေရတဲ့အခါ စိတ်နေစိတ်ထား ဘယ်လိုထားရမလဲ ဆိုတာ

သိဖို့ အရေးကြီးဘူးလား အရေးကြီးတယ်။

*